

Avui també, en un món que canvia, l'Església cal que desplegui, un cop més, una acció evangelitzadora que manifesti aquesta voluntat de respecte, però també de proposta i de diàleg.

Daniel Palau

Els cristians, juntament amb els altres connacionals, hem de ser corresponsables en la recerca del bé comú d'aquesta realitat que és la pàtria, des del moment que el compromís cívic és part integrant de la vida dels deixebles de Jesucrist.

Josep Maria Soler

La preparació –sigui de la celebració de la Missa o d'un altre sacrament, sigui d'una activitat pastoral o d'un altre camp– requereix d'un temps. Un temps per aprofitar!

Abel Trulls Noguera

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 149
octubre 2022

Any XIII

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Homilia del diumenge XXIV. 11 de setembre.....	7
JOSEP MARIA SOLER	
<i>Una noble visió del paper d'un monarca cristià.....</i>	10
NORBERT MIRACLE FIGUEROLA	
<i>Hesed en el llibre dels salms.....</i>	13
ANTONI PÉREZ DE MENDIGUREN	
L'homilia de cada diumenge, durant 54 anys de prevere.....	16
JOSEP BOFARULL	
Preparem-nos constantment per ser estada per a Déu i per als germans...18	
ABEL TRULLS	
Una qüestió eclesial, no menor: una pastoral encarnada.....	20
DANIEL PALAU	
Acompanyar amb la pregària l'Assemblea Sinodal.....	23
+ROMÀ CASANOVA CASANOVA	
L'estupidesa humana.....	24
LLUÍS SERRA LLANSANA	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant
Pacià

La situació de l'Església catòlica a Europa en aquest moment històric desvetlla preocupació i obliga a reflexionar sobre el seu present i el seu futur. Els esdeveniments mundials, sobretot la guerra d'Ucraïna, i els canvis culturals i socials que s'estan produint, amb el creixement de la pobresa i la fam, i el desconcert davant una globalització que no és unitiva de persones i pobles, provoquen moviments de to populista. A propòsit d'això darrer us recomano la lectura del número 273 de «Qüestions de vida cristiana» (agost de 2022), dedicat precisament als populismes.

En aquest context, sobretot entre els joves, la pregunta sobre Déu sembla haver-se liquat fins a tal punt que per a moltes persones es tracta d'una qüestió irrellevant, que només emergeix puntualment davant una situació límit, com pot ser la mort d'una persona estimada. L'Església apareix, davant una societat dominada per la lògica de la indiferència, com una realitat pretèrita i en crisi –el tema dels abusos ha fet molt de mal–, que parla de manera llunyana i poc comprensible, i que actua sovint per defensar-se. Sobre això, us recomano la lectura del llibre d'Andrea Riccardi, «L'Església crema» (versió castellana en Arpa, 2021), que porta per subtítol «La crisi del cristianisme avui: entre l'agonia i el ressorgiment».

Un punt especialment decisiu és la crisi de les vocacions al ministeri ordenat i a la vida religiosa, i els dubtes sobre la identitat del prevere avui i la vivència concreta de la crida a deixar-ho tot per causa del Regne. El número 250 de «Quaderns de Pastoral» (gener-juny de 2022) és dedicat precisament als preveres, i s'hi pot veure una àmplia gamma de sensibilitats i maneres de fer, relligades totes elles per un denominador comú: la consciència de la crida rebuda i l'aposta per una tossuda fidelitat en un moment de temptacions de desconexió i d'afirmació absoluta de la pròpia emotivitat.

Preguntem-nos per les puntes de llança –en proposo cinc– d'una Església que mira al futur amb esperança, sense caure en la resignació, que mira els problemes sense deixar-se engolir per ells, que creu en la promesa de Jesús de ser amb els seus deixebles «fins a la fi del món» (Mateu 28,20).

Europa, terra de missió

L'apreciació global sobre la situació de l'Església a Europa és que aquest continent és, en aquests moments, un continent per evangelitzar, una terra de missió, per a la qual serveix

l'acció de «deixebles missioners», en expressió de la *Evangelii gaudium*. Un prevere és, abans que res, un batejat, un membre del poble sant de Déu, qualificat com a «deixeble missioner», és a dir, com a servidor compromès de l'Evangeli. Aquesta visió va lligada amb una altra: la percepció del poble de Déu, i no del clergat o de la jerarquia, com a subjecte de la història de l'Església, de manera que els ministres ordenats no han de considerar-seper damunt del poble de Déu sinó col·locar-se dins d'ell, al costat d'ell i al servei d'ell: «cristià amb vosaltres, bisbe per a vosaltres» (sant Agustí, *Sermó 340A,1*; PL 38,1483).

Més encara, si ens preguntem per la noció de «ramat», metàfora d'«Església», val la pena de tenir present aquella idea teològica de l'«Ecclesia ab Abel», emprada pel mateix sant Agustí per tal de tipificar, com a membres de l'Església, persones que no han rebut el baptisme, com ara els justos de l'Antic Testament (vegeu *De baptisate 1,15,24*; PL 43,122). Doncs bé, si des del punt de vista escatològic, tots els justos són cridats a «reunir-se a la casa del Pare en [en tant que] Església universal» (*Lumen Gentium 2*), això significa que, en el present, el disseny salvador universal de Déu, que inclou tota la humanitat, ens esperona a eixamplar les fronteres del ramat de Jesucrist i fer-lo coincidir amb la humanitat sencera. Dit altrament i en paraules de Jesús, «el camp és el món» (Mateu 13,38). I en aquest camp, que s'identifica amb la humanitat com a terreny del Regne, hi ha graus diversos d'adhesió i de compromís, on es barregen allò implícit i allò explícit, la nostàlgia de Déu i la confessió de fe, l'atansar-se a la llum i l'agenollar-se davant aquesta llum. Cal no posar límits a la gràcia de Déu, quan ell mateix no els posa (vegeu Fets 10,44-47).

La imprescindible transmissió de la fe

Com diu Armando Matteo, ha arribat la «primera generació d'Occident que no creu», la qual no viu contra Déu sinó al marge de Déu i sense Església. Ens podem preguntar, com fa aquest teòleg italià, si algú ha ajudat aquesta generació «a desenvolupar el sentiment de transcendència», és a dir, la joia de ser fills, el repòs del cor en la pregària, la felicitat que brota de l'atenció als més petits. La transmissió de la fe ja no passa de forma majoritària per la família, ni l'escola confessional, malgrat les excepcions, se'n surt a l'hora de garantir aquesta transmissió, i les parròquies s'enfronten a reptes majúsculs quan volen fidelitzar infants, joves i adults. Les institucions, per elles mateixes, ja no són decisives. Val la pena de rellegir el document de la Congregació del Clergat «Conversió pastoral de la comunitat parroquial al servei de la missió evangelitzadora de l'Església» (juliol de 2020).

Tan sols la relació personal, es produeixi on es produeixi, i alhora la integració comunitària, proposada des d'un afecte sincer i sense psicologismes, i des d'un somni de fraternitat viscuda i oberta als pobres, esdevenen canals pels quals circulen la fe en Jesús, la pregària i l'escolta de l'Evangeli. L'Església, la construeixen els deixebles missioners que van a trobar i intercepten els qui cerquen Déu sabent-ho o no sabent-ho, sense permetre que cap ble encès s'apagui. Aquests deixebles s'enfanguen si convé, es guanyen

la confiança dels qui caminen a la recerca d'una paraula o d'un gest que els salvi la vida, saben comunicar de manera senzilla la seva experiència espiritual, estan convençuts que Déu viu a la ciutat, com subratlla el teòleg Carlos Galli reprenent el *Document d'Aparecida*, i tal com va explicitar el Congrés de Barcelona sobre les grans ciutats (maig de 2014).

La reciprocitat home-dona

La característica més determinant dels esdeveniments del mes de maig del 1968 és la crisi de l'autoritat paterna, acusada de patriarcalisme. Riccardi assenyala amb raó que entra en crisi «el model masculí d'autoritat» i aquesta crisi comporta la posada en qüestió de la paternitat i de tots els models que s'hi poden encabir, entre els quals la figura del prevere –anomenat sovint, en efecte, «pare». Al costat d'això, comença un procés imparabile d'afirmació de la dona i de la condició femenina, mentre es denuncia el «domini masculí» en molts camps, incloent-hi el camp religiós. És evident que hi ha en marxa una mutació antropològica d'abast planetari, afavorida pels ràpids intercanvis culturals propiciats per la xarxa, que també inclou una crisi d'identitat de tot allò que és masculí. Les dues meitats de la humanitat es troben a la recerca d'allò que els caracteritza. A aquesta qüestió s'hi afegeixen noves formes de relacions de parella en el marc d'una sexualitat sense regles que sembla voler explorar totes les formes possibles d'aquelles relacions.

És evident que arriba a la fi l'època d'una Església dominada, en les seves estructures de govern, únicament per homes, en la qual les dones, tot i ser majoria, tenen poques responsabilitats i duen a terme moltes tasques auxiliars. Termes com ara «comunió», «comunitat», «reciprocitat», han d'ajudar a plantejar la relació entre homes i dones d'una altra manera. Tots els batejats, homes i dones, som cridats a imaginar un futur eclesial en què el poder no sigui una categoria dominant. Jesús adverteix constantment els deixebles sobre la vacuitat d'un plantejament basat en la recerca del poder (vegeu Marc 9,33-36 o 10,42-45). Tan sols una Església concebuda com «una comunió d'homes i de dones», que de fet s'arrela en la condició baptismal comuna, en un intercanvi mutu de carismes, pot donar resposta als sentiments de molts i de moltes que voldrien una mateixa dignitat compartida. En aquest marc, el tema central ja no és si les dones poden ser preveres o no, sinó si en l'Església es viu una efectiva «reciprocitat de comunió», tal com ja va proposar el teòleg ortodox Paul Evdokimov en la seva obra «La dona i la salvació del món» (en castellà a Ariel, 1970, i Sígueme, 1980).

El primer lloc dels pobres i dels estrangers

Els pobres no són una categoria sociològica, sinó teològica. Són substantius en la construcció de l'Església. Així ho explica el Papa en la *Evangelii gaudium* (núms. 196-201): «els pobres tenen un lloc privilegiat en el poble de Déu». No són uns assistits, uns casos socials, objecte de beneficència, sinó els preferits del Regne, els qui són proclamats benaurats, i per tant els qui han d'ocupar aquell lloc preferent que Jesús mateix els dona en les benaurances. L'Església no pot existir ni créixer sense ells, no té

futur sense els pobres, de manera que, paradoxalment, els marginals contribueixen a fer que la comunitat eclesial no quedi al marge del món i de la història. Qui fa cas dels pobres, s'alliberarà del pes de les ideologies, siguin conservadores o progressistes, i entrarà al cor de l'Evangelí. Els pobres l'hi conduiran. Per això l'Església camina endavant quan els pobres caminen amb ella, quan són ancians i reben l'afecte que necessiten, quan són infants i se'ls preserva de la violència, quan no tenen casa pròpia i se'ls dona menjar, servit al mateix carrer o en esglésies i altres indrets, convertits en hospitals de campanya.

Una cosa semblant pot dir-se dels estrangers. El menyspreu dels qui no són de la meua pàtria, l'actitud refractària o netament hostil envers ells constitueix un rebuig directe de l'Evangelí. Diu Jesús, identificant-se amb ells: «era foraster / estranger (*xenos*) i em vaucollir» (Mateu 25,35). L'estranger que ve a Europa no és un perill per a la civilització cristiana, sinó una ocasió perquè la nostra civilització sigui realment cristiana, és a dir, filla de l'Evangelí. La pregunta que cal fer-se és si integrem els milers d'estrangers que arriben a la nostra terra, tot acollint-los i acompanyant-los, també des del punt de vista de la cultura i de la llengua. La primera cosa que ha de rebre un estranger és un senyal que se'l rep respectant la seva dignitat de fill de Déu i considerant-lo un «proïsm», no un apartat. Hi ha molts estrangers de confessió cristiana que arriben i fecunden les nostres comunitats, debilitades o reduïdes en nombre. Tots ells, amb els d'origen musulmà o d'altres religions, són un estímul per a una Església d'horitzó universal que obre les portes i camina amb els estrangers.

Una Església que mira al món i té un lloc en la història

La mirada adreçada al món per tal que aquest món sigui salvat per l'Evangelí de Jesús, és fonamental en el ser i en el fer de l'Església. El món no és un enemic, sinó l'espai de l'amistat de l'Església amb una humanitat que pateix el mal de la soledat i de la desconfiança. L'Església és portadora de l'Evangelí, no es predica a si mateixa, ni malda per reforçar el seu rol, sinó que viu en la història humana com a companya de viatge. L'elitisme la reduiria a ser una petita, o gran, fortalesa. L'ansia de poder la deixaria sense profecia, eixorca, estèril. Tan sols una aposta neta per la fraternitat la situa en el lloc adient per dur a terme la seva missió de testimoni del Senyor ressuscitat i del Pare que el treu de la mort. Quan l'Església practica l'extroversió i no s'accontenta de repetir el que sempre ha fet, quan el seu cor sent la veu dels malalts i dels perifèrics, dels qui estan tristos i dels qui no saben on anar, quan la Paraula de les Escriptures i la fracció del pa són el nodriment que ella ofereix gratuïtament, quan es converteix en mare de misericòrdia vora la qual molts se senten consolats, aleshores podem parlar d'un cristianisme amb futur.

Des de Pentecosta l'Església ha sortit a la plaça i s'hi ha trobat bé. Fins i tot en els períodes en què ha experimentat més dificultats, no ha deixat de ser present en la història humana, malgrat les temptacions de tancar-se en una bombolla i salvar-se ella mateixa al marge dels qui patien. Perquè ha sortit al món, ha pogut llegir el món. Perquè ha comprès els goigs i les esperances de la humanitat, molts l'han escoltada. Perquè ha estat mestra

d'humanitat, ha aconseguit ser rellevant. Perquè la seva fe s'ha encarnat, ha creat una cultura i no una ideologia. Ara és el moment del cristianisme afectiu, que comunica emoció, com la del matí de Pasqua, i escampa sentiments, com els que tingué Crist Jesús. Ara és el moment de les visions dels joves i dels vells, de la paraula que desvetlla els esperits i els retorna a l'esperança. Ara és el moment d'una Església d'homes i dones espirituals que s'ha trobat amb el pelegrí d'Emmaús i, havent-lo escoltat i reconegut, tornen a la ciutat per tal de comunicar-hi la nova joiosa de la salvació, amb l'únic poder digne d'aquest nom, que és el poder de l'Esperit.

Un sol cor i una sola ànima

Homilia del diumenge XXIV. 11 de setembre

JOSEP MARIA SOLER, OSB

*abat emèrit del monestir de Santa Maria de
Montserrat*

Diumenge 24 d. l'a. – C Ex32, 7-11.13-14; 1Tm 1, 12-17; Lc 15, 1-32

Germans i germanes estimats, que us heu aplegat en aquesta bellíssima basílica de Santa Maria del Mar en la Diada Nacional de Catalunya.

He de dir que em fa impressió pensar que estem continuant una tradició que arrenca el 1886 per pregar en aquest dia pels patriotes catalans difunts que han lliurat la seva vida al servei de Catalunya i per pregar, també, pel present i el futur del nostre Poble. Agraïxo a la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, organitzadora de l'acte des del 1899, que enguany m'hagi invitat a presidir l'Eucaristia de la Diada.

Voldria proposar-vos d'aturar-nos en tres paraules que hem sentit en aquesta celebració.

La primera és **perdó**. L'hem trobada d'una manera explícita en la primera lectura, en el salm responsorial i en la carta de sant Pau. I d'una manera implícita en l'evangeli. Déu, que és tot amor, perdona el poble acampat al peu de la muntanya del Sinaí, tot i haver-li estat greument infidel, fins al punt d'adorar un vedell d'or. Moisès demana perdó en nom de tots i Déu, ric en misericòrdia, els perdona i refà la seva aliança d'amistat amb ells. Sant Pau ens ha explicat com ell mateix injuriava Jesucrist i perseguia els cristians. Però la gràcia de Déu i l'amor de Jesucrist li atorgaren el perdó tot mostrant-li la grandesa de la paciència divina. A l'evangeli, la moneda i l'ovella perdudes i el fill petit que havia marxat de casa eren figura de tots els qui s'allunyen de Déu. Déu, però, no el deixa a la seva sort, sinó que, respectant la seva llibertat, fa tot el que pot per retrobar-los i

mostrarlos el seu amor. En el salm responsorial, tots nosaltres, com Moisès en nom del poble al peu del Sinaí, expressàvem la nostra petició de perdó confiada per les nostres infidelitats personals i col·lectives al Déu que estima tant i que no menysprea mai un cor penedit. Déu sempre ens espera amb amor.

La primera paraula era “perdó”. La segona és **alegria**. L’evangeli parlava de l’alegria de Déu quan retroba el qui s’ha apartat d’ell. Ho ha repetit dues [tres] vegades. La dona que s’alegra de la moneda trobada, el pastor que s’alegra de l’ovella retrobada, [el Pare que s’alegra del fill retrobat], són imatges de Déu que busca i espera amb el cor obert. No ens ha d’estranyar. Déu estima entranyablement cada persona i vol el seu bé. Es dol quan ens apartem d’ell i s’alegra quan tornem a ell, sense que li calguin explicacions de disculpa, com hem vist a l’evangeli del fill retornat. Déu estima, acull, perdona, s’alegra, torna a refer l’amistat. Jesús feia servir cinc verbs per descriure l’amor de Déu representat pel pare de la paràbola: el veié, es commogué, corregué (és Déu qui corre per sortir a l’encontre del qui l’ha abandonat), se li tirà al coll, el besà. Això és el que Déu fa amb nosaltres cada vegada que tornem a ell. Procurem, doncs, alegrar Déu corresponent a la seva amistat, a l’aliança que va fer amb cadascun de nosaltres en el el baptisme. I siguem testimonis de l’alegria que Déu infon en nosaltres per mitjà de la fe i de fer el bé.

La primera paraula era “perdó”, la segona “alegria” (l’alegria de Déu!). I la tercera paraula en la qual em volia aturar una mica és **pàtria**. Prové de la pegaria inicial de la nostra celebració, quan hem invocat la gràcia de Déu sobre la nostra pàtria, els seus governants i els seus ciutadans (cf. Missal Romà, 1990. Misses per la Societat civil, 17, p. 885). La pàtria no la triem, ens és donada en néixer com una realitat espiritual. En la reflexió cristiana, l’amor a la pàtria és una concreció del manament que diu: estima els altres com a tu mateix (Mt 12, 29; cf. Catecisme, 2199). Conseqüent amb això, el concili Vaticà II digué “que els ciutadans cultivin, magnànimament i amb lleialtat, l’amor a la pàtria”, prenent, però, “sempre en consideració el bé de la família humana” (*Gaudium et spes*, 15). “L’amor i el servei a la pàtria formen part del deure de gratitud” envers els avantpassats “i de l’ordre de la caritat” envers els conciutadans actuals (cf. Catecisme, 2239).

La realitat espiritual que és la pàtria està formada per diversos elements: unes persones que constitueixen un poble que té unes institucions, una geografia, una història, una llengua, una cultura. Els cristians, juntament amb els altres connacionals, hem de ser responsables en la recerca del bé comú d’aquesta realitat que és la pàtria, des del moment que el compromís cívic és part integrant de la vida dels deixebles de Jesucrist.

Per això, els cristians hem de treballar per créixer cada dia com a poble, unit en allò que és fonamental i plural en la diversitat d’opcions manifestades lliurement segons els valors i els processos democràtics. Hem de treballar per una societat justa i una convivència serena, per una economia equilibrada, per tal que tothom pugui trobar una feina digna. Hem de treballar, també, per protegir ecològicament l’espai natural del nostre país i transmetre a les generacions futures una natura neta i sana. Hem de treballar per conèixer, nosaltres mateixos i les noves generacions, la història del nostre poble i

l'aportació que ha fet al conjunt dels altres pobles. Hem de conrear amorosament la llengua i parlar-la amb correcció; hem de conèixer la nostra rica literatura, que, juntament amb la història, ha forjat l'ànima del nostre poble. Hem de conèixer i enriquir els diversos àmbits de la cultura catalana i del folklore dels nostres pobles que són expressió de la nostra identitat.

Estimar la pàtria, no és sols un sentiment, és un compromís que cal dur a terme segons les possibilitats de cadascú. Estimar la pàtria és buscar el millor pels seus ciutadans, és afavorir que es puguin resoldre els conflictes per mitjà d'un diàleg sincer pensant en el bé comú i és, també, decidir el futur col·lectiu per mitjà de processos democràtics i pacífics.

Enguany celebrem el 75è. aniversari de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat. Aquelles festes participades d'una manera entusiasta per la gent d'arreu de Catalunya i la celebració central de Montserrat (extraordinària des de molts punts de vista), van ser un acte d'amor a Santa Maria i a la Pàtria després d'una persecució religiosa i d'una guerra fratricida i amb una dictadura que no respectava la pluralitat i els valors democràtics ni la identitat del nostre poble.

Ara, 75 anys després, donem gràcies a Déu per tot el que van suposar aquelles festes i agraïm l'esforç de tanta gent que hi va treballar amb esperit cristià, patriòtic, de retrobament i reconciliació. Actualment, en un context molt diferent tant a nivell religiós com social, encara podem aprendre algunes lliçons d'aquella efemèride. N'esmento breument quatre:

- la primera, que els cristians tinguem sempre la Mare de Déu com a model de seguiment de Jesucrist i de vida cristiana;
- la segona, que treballem per una Església (pastors i fidels) arrelada al País i a la seva cultura, servidora dels petits i dels pobres;
- la tercera, que des de la diversitat d'opcions sapiguem treballar units en allò que més convé al nostre poble;
- la quarta lliçó, que l'amor a Catalunya ens faci superar les divisions i els conflictes per mitjà d'un diàleg franc i respectuós (segons allò que demanem en la Visita de Torres i Bages: "traieu de Catalunya l'esperit de discòrdia i ajunteu tots els seus fills amb cor de germans").

Santa Maria del Mar, Rosa d'abril i estel de Montserrat, Senyora de la Mercè, Mare de l'Església, Germana Gran de la humanitat, mireu el poble català que us invoca i us té per patrona i intercediu per ell davant el vostre Fill Jesucrist.

Presents com el llevat

Una noble visió del paper d'un monarca cristià

NORBERT MIRACLE FIGUEROLA

prevere de l'arquebisbat de Tarragona

rector de la parròquia del Vendrell

Hem pogut contemplar durant molts dies els funerals de la reina Isabel II. Una multitud va passar a expressar-li el seu respecte al Westminster Hall, la gran sala històrica en el cor de Londres, lloc precisament on sant Tomàs More fou condemnat a mort l'any 1535 per no acceptar la supremacia del sobirà sobre l'Església d'Anglaterra.

El respecte de la reina Isabel cap a les altres religions i concretament cap a la catòlica romana ha estat una constant en tots els seus anys de regnat. També els diferents pontífexs han atorgat a la sobirana britànica una atenta deferència.

Joan XXIII el 5 de maig de 1961 en rebre la monarca la saludava dient: «*La vostra presència aquí, amb Sa Altesa Reial el Duc d'Edimburg, corona, en efecte, en la forma més feliç, la sèrie de manifestacions d'amistat que van caracteritzar des dels començaments d'aquest segle les relacions del Regne Unit amb la Santa Seu*», i recordava els episodis de trobament iniciats per Eduard VII amb el papa Lleó XIII l'any 1903. Aquest va ser el primer cop, després de tres segles i mig, que un sobirà anglès anava a Roma a parlar amb el papa, des que Pius V va excomunicar la reina Isabel I, i que tingué com a conseqüència una veritable persecució dels catòlics, que en llocs com Irlanda va ser extraordinàriament violenta.

Uns mesos abans, Joan XXIII ja havia rebut l'arquebisbe de Canterbury, Fisher, i també la reina mare i la germana d'Isabel, la princesa Margarida. Faltava poc per l'inici del Concili Vaticà II i la voluntat del papa Joan era establir llaços de fraternitat amb les diferents confessions cristianes.

El pontificat de Joan Pau II va tenir moments molt significatius en la seva relació amb Gran Bretanya. A finals de setembre de 1979 va fer un viatge pastoral a la república d'Irlanda en un moment on les relacions entre catòlics i protestants encara estaven marcades per una gran violència. Molt a prop de la frontera amb Irlanda del Nord, a Drogheda, Joan Pau II deia als irlandesos: «*Us suplico de genolls que abandoneu els*

senders de la violència i torneu als camins de la pau. Podeu dir que busqueu la justícia. També jo crec en la justícia i busco la justícia. Però la violència retarda el dia de la justícia. La violència destrueix l'obra de la justícia». Tot i que la corona anglesa va ser sempre receptiva al missatge del papa, la resposta de la primera ministra Margaret Thatcher a la petició d'un tracte més humanitari als presos irlandesos va ser un clar refús a les paraules del Papa.

Isabel II va tornar al Vaticà l'octubre de 1980. Joan Pau II la rebé amb «*cordialitat i respecte*» i pronuncià un bell discurs recordant l'inici de la relació entre l'Església de Roma i Anglaterra des que el papa Sant Gregori va enviar a evangelitzar aquell país el monjo Agustí, així com també el treball per la pau i la justícia, el treball ecumènic de catòlics i anglicans, i expressà el seu desig de fer una visita «pastoral» als catòlics de la Gran Bretanya. «*En aquesta ocasió espero trobar-me amb ells com a fills i filles de l'Església catòlica i, alhora, com a ciutadans lleials de la seva nació*».

El viatge es produí a finals del maig de l'any 1982 justament en un moment de gran tensió internacional quan ja havia esclatat la guerra de les Malvines entre Argentina i Gran Bretanya. Joan Pau II va esdevenir un missatger de la pau en tots els discursos, i alhora va donar uns grans signes del sentit religiós del seu viatge pastoral: «*Al llarg dels segles, els cristians han vingut a aquella ciutat on van morir els apòstols Pere i Pau per donar testimoni de la seva fe i on van ser enterrats. Però durant quatre segles el corrent constant de pelegrins anglesos a la tomba dels apòstols es va reduir a un petit degoteig. Roma i el vostre país s'han distanciat l'un de l'altre. Avui ve a vosaltres el bisbe de Roma. (...) Sempre he admirat el vostre amor per la llibertat, la vostra generosa hospitalitat envers els altres pobles en els moments difícils; com a fill de Polònia tinc les raons més profundes i personals per expressar-vos aquesta admiració i el meu agraïment*».

A l'octubre de l'any 2000, Isabel II tornà a Roma i Joan Pau II va expressar els seus desigs de creixement en el camp ecumènic: «*en els darrers anys s'ha establert entre nosaltres una cordialitat que està més d'acord amb l'harmonia dels primers temps i que expressa de manera més autèntica les nostres arrels espirituals comunes*», i va lloar davant la reina la condonació del deute extern d'alguns països per part de la Gran Bretanya.

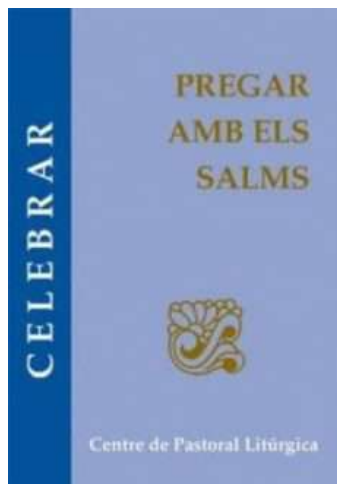
Durant el pontificat de Joan Pau II es consolidaren els lligams entre la Santa Seu i el Regne Unit. Fins aquell moment les relacions les portava un diplomàtic de segon grau. Al llarg de la vida de la reina Isabel II aquestes relacions adquiriren un nivell de primera categoria i ella ho va voler posar en relleu amb alguns gestos molt significatius. Isabel II va ser la reina que, per primer cop, va visitar la catedral catòlica de Westminster i va assistir-hi a una pregària litúrgica; va nomenar *Lord Chamberlain*, l'oficial més alt de la casa reial, al catòlic baró Camoys; i va concedir l'orde del Mèrit, un exclusiu distintiu de reconeixement, al cardenal Basil Hume. A la mort de Joan Pau II, la reina envià als

funerals el seu fill Carles, príncep de Gal·les, el representant de més alt rang que podia enviar-hi.

Benet XVI va visitar Escòcia el mes de setembre de 2010. Va ser rebut a l'aeroport pel príncep Felip d'Edimburg, el marit de la reina, un gest inusual a la família reial que el papa Benet va agrair explícitament. A *Holyroodhouse*, Benet XVI va pronunciar un bellíssim discurs davant la reina que va iniciar recordant el significat del nom del palau que els acollia «Casa de la santa Creu». Benet XVI va destacar els noms de grans sants anglesos del segle XX entre els quals John Henry Newman a qui va beatificar durant la seva estada a Birmingham al cap de pocs dies. *«Va resultar així que el missatge cristià – digué el papa Benet - ha estat una part integral de la llengua, el pensament i la cultura dels pobles d'aquestes illes durant més de mil anys. El respecte dels seus avantpassats per la veritat i la justícia, la misericòrdia i la caritat, us arriben des d'una fe que continua sent una força poderosa per al bé del vostre regne i el benefici més gran de cristians i no cristians per igual».*

Benet XVI va instituir els ordinaritats personals per als anglicans que entren en plena comunió amb l'Església catòlica i que durant aquests decennis han estat molt nombrosos. Malgrat això, la relació del Papa amb Isabel II es va mantenir amical i serena. Benet va escriure a la reina aquestes boniques paraules en ocasió del 70 aniversari de la coronació: *«Vostè ha ofert als seus súbdits i al món sencer un exemple inspirador de dedicació al deure i al compromís amb la defensa dels principis de llibertat, justícia i democràcia, d'acord amb una noble visió del paper d'un monarca cristià»*

El darrer contacte de la reina Isabel II amb un pontífex romà va ser amb Francesc a qui va visitar a l'abril de 2014 en una rapidíssima estada a Roma. A la mort de la reina, Francesc envià un missatge de condol en el que per sobre de tot va destacar *«el testimoni de fe en Jesucrist»* de la sobirana que va ser la cap «institucional» de la comunió anglicana.

Al servei de l'Evangelí

HESED EN EL LLIBRE DELS SALMS

ANTONI PÉREZ DE MENDIGUREN I CROS

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
degà del Capítol de la Catedral*

Un dels conceptes sempre interessants d'analitzar en la Bíblia i referit a Déu és el de *hesed*. En aquest article volem repassar les 20 vegades que aquesta paraula apareix en el llibre dels Salms.

Aquestes són les recurrències del terme.

N.B.: Citem el text ja traduït, usant la traducció de la BCI, i subratllem la paraula catalana que tradueix el substantiu hebreu *hesed*.

Sl 18,51: «Ell dóna grans victòries al seu rei, es mostra fidel al seu Ungit, a David i al seu llinatge per sempre».

Sl 23,6: «N'estic cert, tota la vida m'acompanyen la teva bondat i el teu amor. I viuré anys i més anys a la casa del Senyor».

Sl 25,10: «El camí del Senyor és tot ell amor fidel per als qui guarden el seu pacte d'aliança».

Sl 32,10: «Els injustos sofriran moltes penes, però l'amor del Senyor envolta els qui confien en ell».

Sl 33,5: «Estima el dret i la justícia, la terra és plena del seu amor».

Sl 52,3: «Per què et glories, valent, de fer el mal, si tot el dia Déu manté el seu amor?».

Sl 61,8: «Que regni per sempre a la teva presència i el guardi el teu amor fidel».

Sl 62,13: «i l'amor és del Senyor, i que tu pagues a cadascú segons les seves obres».

Sl 85,11: «La fidelitat i l'amor es trobaran, s'abraçaran la justícia i la pau».

Sl 86,5: «Tu, Senyor, ets indulgent i bo, ric en l'amor per a tothom qui t'invoca».

Sl 86,15: «Però tu, Senyor, Déu compassiu i benigne, lent per al càstig, fidel i ric en l'amor».

Sl 89,3: «N'estic cert, el teu favor és indestructible, mantens la fidelitat en el cel».

Sl 89,15: «El dret i la justícia sostenen el teu tron, la fidelitat i l'amor et precedeixen».

Sl 101,1: «Vull cantar la fidelitat i la justícia: a tu, Senyor, dedico el meu cant».

Sl 103,4: «rescata de la mort la teva vida i et corona d'amor entranyable».

Sl 103,8: «El Senyor és compassiu i benigne, lent per al càstig, ric en l'amor».

Sl 109,12: «Que ningú no en tingui pietat ni s'apiadi dels seus orfes».

Sl 109,16: «Aquest home no es recordà de tenir pietat, perseguia el pobre i desvalgut i buscava la mort del qui sofreix».

Sl 141,5: «Que el Just, per amor, em colpegi i em corregeixi, però que no es desdigni d'haver ungit el meu cap. Jo segueixo pregant, ni que ells em facin mal».

Sl 145,8: «El Senyor és compassiu i benigne, lent per al càstig, gran en l'amor».

1. El hesed és traduït, generalment, com l'amor de Déu.

De les 20 aparicions que estem analitzant, per 15 vegades el traductor ha optat per traduir *hesed*, per «amor». Per tant, hem de pensar, acceptant el bon encert del responsable de la traducció, que el Salmista quan ens parla del *hesed* de Déu ens està parlant de la manera en la qual Déu estima, és a dir, ens està fent entrar en la intimitat més profunda de la identitat de Déu, ja que com diu 1Jn 4,8: «Déu és amor».

En dues de les ocasions *hesed* en les quals no és traduït com «amor», aquesta paraula no està referida a Déu, sinó als homes i és traduïda com «pietat». En no referir-se a Déu, no les tindrem en compte.

2. El seu és un amor, un hesed, que està íntimament lligat a la fidelitat.

Són diverses les vegades que el Salmista ens diu que l'amor de Déu és un amor fidel: Sl 25,10; 61,8; 86,15. Que el seu sigui un amor fidel, significa que es manté per sempre, com diu el Sl 52,3, o que és indestructible com canta el Sl 89,3 (tot i que en aquesta ocasió no tradueix com a amor sinó com a favor, que realment és un amor fet concreció i do). Aquesta relació entre amor i fidelitat és bellíssimament plasmada en el moviment d'un envers l'altra que fa dir al Sl 85,11: «La fidelitat i l'amor es trobaran». I tant que es trobaran, i ho faran de tal manera que en dues ocasions, Sl 18,51; 101,1, el traductor acaba traduïnt *hesed* com «fidelitat».

3. Aquest amor, hesed, és fidel a causa de l'aliança.

Tot i que només en una ocasió apareix la paraula aliança en aquests versets que estem analitzant, en concret al Sl 25,10, és evident que la fidelitat de l'amor de Déu es basa en aquesta aliança. Precisament el Sl 25,10 recorda que Déu és amor per als qui guarden l'aliança, perquè es dona per descomptat que Déu la guarda fidelment des de sempre i per sempre.

4. L'amor, el hesed, de Déu no és pur sentiment, sinó que conviu amb la justícia.

El Sl 33,5 ens diu que perquè Déu estima el dret i la justícia, la terra és plena del seu amor. Un amor, per tant, que no queda en quelcom abstracte, en un pur sentiment; sinó que és un amor que es fa visible en la justícia. Fins a tal punt es fa visible que el Sl 25,10 pot afirmar que gràcies al *hesed* de Déu el Rei pot cantar la seva victòria. Per això, com n'és d'important pregar com ho fa el Sl 61,8 que l'amor del Senyor ens acompanyi sempre.

5. L'amor, el hesed, allunya Déu del càstig.

En tres ocasions el Salmista, Sl 86,15; 103,8 i 145,8, contraposa càstig i amor: «lent per al càstig, ric en l'amor». Semblen incompatibles les dues realitats: si es té amor, *hesed*, no es pot ser feroç en el càstig. Ben al contrari, mentre que els qui són injustos reben penes, els qui confien en el Senyor, queden envoltats del seu amor, del seu *hesed*, com si fos un escut protector de qualsevol pena, sofriment o càstig.

6. L'amor de Déu, el hesed de Déu, no s'esgota aquí a la terra.

L'amor, el *hesed*, de Déu no té data de caducitat. Si és indestructible es manté fidelment també en el cel, com diu el Sl 89,3. Per això, el Sl 103,4 pot dir: «rescata de la mort la teva vida i et corona d'amor entranyable». Després de la resurrecció, la corona immarcescible de la qual ens parla 1Pe 5,4 serà una corona d'amor, de *hesed*.

Al servei de l'altar

L'homilia de cada diumenge, durant 54 anys de prevere.

JOSEP BOFARULL

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
adscriu a la parròquia de Maspujols*

Durant els 54 anys de prevere que porto a l'esquena i al cor (ordenació el 30 de novembre de 1968), tots els diumenges, sense excepció, surto a fer l'homilia portant-la escrita, tota sencera. Guardo, com un petit tresor, tota aquesta immensitat de fulls.

Sempre he considerat que el moment de pronunciar la homilia de l'Eucaristia dominical és la situació més delicada, més important, que demana i mereix més preparació: per reverència i fidelitat a la Paraula de Déu escoltada i per respecte i consideració als germans cristians que estant amatents i que mereixen un discurs breu, pensat, pregat, reflexionat i amb contingut.

“L'homilia és la pedra de toc per a avaluar la proximitat i la capacitat de trobament d'un Pastor amb el seu poble” (*La joia de l'evangeli*, EG 135). “L'homilia és una tasca fonamental del ministeri dels pastors de l'Església. Ha de prendre com a punt de partença els textos bíblics i litúrgics, perquè forma part de la celebració.” (Concili Provincial Tarraconense, CT 51)

No recordo que ningú em fes la recomanació d'escriure l'homilia. En els inicis pastorals de jove vicari segurament m'hi va empènyer la meva tímidesa natural i la inseguretat, malgrat estudis i títols. Amb el paper a la mà em sentia més segur en el que volia dir, en el desenvolupament ordenat de la reflexió i en com havia d'acabar. Al seminari, ningú ens va ensenyar com calia preparar i pronunciar el “sermó” del diumenge. Aquells primers anys setanta l'aplicació de la reforma litúrgica ens empenyia i ens entusiasmava: aquest era el marc il·lusionant de totes les celebracions i del anava aprenent a fer.

Durant uns quants anys, un grup de vicaris, amb algun rector experimentat, ens reuníem, cada setmana, per a preparar l'homilia. Un del grup havia preparat prèviament un esborrany. Tots hi dèiem la nostra i sortia un esquema comú que, posteriorment, a casa jo escrivia de dalt a baix, a la meva manera.

A alguna homilia d'alguna festa concreta i senyalada, especialment la de Nadal, hi he dedicat més temps de reflexió i d'escriptura. Cercava sinònims no gaire coneguts. Li donava més llargària. Citava literalment fragments bíblics de les lectures i dels textos eucològics. El text que en sortia, més ben treballat, m'ha servit, cada any, com a felicitació

de Nadal que enviava per correu postal i ara per mail a amics i família. Conservo en carpeta a part totes aquestes 53 homilies de Nadal, totes diferents.

Durant uns anys, la trobada setmanal d'Estudi d'Evangelí (*Lectio Divina*) m'ha ajudat en gran manera en la preparació setmanal de l'homília, doncs l'evangelí treballat, pregat, reflexionat i aplicat a la vida en la reunió era el del diumenge.

Des dels meus llunyans inicis pastorals de vicari de parròquia de ciutat, seguint pels de rector en parròquies de petits pobles, així com també en grans i complexes parròquies de ciutat i encara ara que estic adscrit a tres parròquies, sempre he seguit, més o menys, un cert itinerari en la preparació de l'homília. És aquest que passo a detallar. A inicis de la setmana llegeixo els textos bíblics i eucològics del diumenge següent, amb una lectura atenta de l'evangelí. Cap a final de setmana, sempre que puc, llegeixo algun comentari exegetí de l'evangelí que m'ajudi a saber què diu i, per tant, que no li faci dir el que no diu. En la visita a casa de les persones impedides per a portar la Comunió, sempre llegeixo l'evangelí del diumenge següent, i, de manera espontània, faig una reflexió adient a la persona visitada. Em surten comentaris variats i fins nous, suscitats pel diàleg senzill que sorgeix. En algun moment del dissabte al matí, em poso davant un full de mida de quartilla i escric tot el que vull dir a l'homília mai passant de l'espai, només una pàgina. Sempre escric a mà, fent correccions i afegitons entre línies, evitant repeticions. Intento dos objectius. El primer: què diu el text de l'evangelí escoltat, què vol dir Jesús, en quina situació parlava o actuava. El segon objectiu: què ens vol dir el Senyor a nosaltres, avui, els qui estem aplegats, en les situacions personals, socials i eclesials que vivim.

He intentat que "l'homília sigui realment una intensa i feliç experiència de l'Esperit, un reconfortant trobament amb la Paraula, una font constant de renovació i de creixement." (EG 135) He procurat la proximitat cordial, la calidesa del to de la veu, la mansuetud de l'estil de les frases, la joia dels gestos (cf. EG 140) no oblidant mai que "l'Escriptura és primer do abans que exigència." (EG 142) Ja faig anys el Concili Provincial Tarraconense ens va recomanar que l'homília "ha de ser clara, intel·ligible, encarnada en la realitat de la vida, proporcionada a la celebració i que introdueixi a la participació sacramental." (CT 51)

No sé si me'n he sortit. Però puc assegurar que ho he intentat. De totes maneres, sí estic convençut que el Senyor ha parlat al cor de moltes persones per mitjà de les meves paraules, sempre maldestres.

feita d'aniversari la família dedica temps i esforç per a deixar-ho tot enllestit. Semblantment, a nivell litúrgic trobem els temps d'Advent i de Quaresma que ens preparen per a les grans solemnitats del Nadal i de la Pasqua de Jesús, respectivament. La preparació és fonamental i imprescindible!

A més, cal que dia a dia el cristià es prepari també per al temps final, com Jesús ens ho adverteix moltes vegades: *“Vetlleu, doncs, perquè no sabeu quin dia vindrà el vostre Senyor”* (Mt 24,42). No oblidem que la vida mateixa és una preparació per a l'encontre definitiu amb el Senyor. La santedat –independentment de la vocació particular de cadascú– és la vivència d'aquesta preparació, anar-nos configurant plenament al Crist, de tal manera que, amb sant Pau puguem dir: *“Ja no sóc jo qui visc; és Crist qui viu en mi. La meua vida terrenal, la visc gràcies a la fe en el Fill de Déu, que em va estimar i es va entregar ell mateix per mi”* (Ga 2,20).

Si tot cristià s'ha de preparar per esdevenir una digna estada per a Déu, encara més el sacerdot que acull el mateix Fill de Déu a les seves mans, fent-se Carn en el pa i Sang en el vi que ha ofert; que administra el perdó i la misericòrdia de Déu; que bateja en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant, etc.

Com que vivim enmig del món, és ben possible que alguna vegada celebrem sagraments sense haver-nos preparat prou bé, o prediquem sense haver-nos preparat l'homilia, o assistim a una reunió de pastoral sense haver-nos preparat què dir o sense haver-nos llegit els documents prèviament enviats... Amb sis anys de prevere ho he experimentat en primera persona en més d'una ocasió. També he experimentat que l'Esperit Sant pot ajudar-nos en aquests casos, enmig de la improvisació. Ara bé, no és el què s'ha de tenir per costum si vol viure fidelment la missió que Jesús i l'Església ens confien en bé dels germans i germanes en la fe. Si els preveres som veritables estades per a Déu, conseqüentment serem també estades per als creients i per als pobres i necessitats.

En algunes de les sagristies del Bisbat de Solsona encara es conserva un quadre on s'hi recull la constitució 256 del Sínode Diocesà que es celebrà a Solsona l'any 1949: *«En conformidad con el Canon 810, el Sínodo manda a todos los sacerdotes que celebren en esta iglesia, que antes de celebrar se preparen a vista de la gente por espacio al menos de cinco minutos y que después de celebrar, den gracias al menos por el mismo tiempo»*.

La preparació –sigui de la celebració de la Missa o d'un altre sagrament, sigui d'una activitat pastoral o d'un altre camp– requereix d'un temps. Un temps per aprofitar! És una oportunitat més per a poder gaudir i ser ben conscients de la missió que tenim de ser dignes estades de Déu. Ens hi pot ajudar l'exhortació de sant Pau a Timoteu: *«Estimat, et recomano que procuris revifar la flama del do de Déu que portes en virtut de la imposició de les meves mans»* (2Tm 1,6).

Rentar els peus

Una qüestió eclesial, no menor: una pastoral encarnada

DANIEL PALAU

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
director de la Càtedra de Teologia Pastoral "Josep Pont i Gol"*

Hem llegit en nombrosíssimes ocasions tota mena d'anàlisis i estudis que ens fan, a grans pinzellades, una bona composició de lloc per entendre una mica més el món on vivim i situar la nostra acció evangelitzadora de manera òptima. Fa temps que tots aquests escrits afegeixen poques novetats al que tots sabem o vivim. De fet observem que la nota més repetida és justament la constatació que el món evoluciona, canvia, gira, avança, retrocedeix, s'accelera... poseu-hi el verb que més us convingui per parlar d'un moviment continu i l'encertareu. Més enllà dels escrits, l'experiència de les respectives accions missioneres que tenim encomanades com a preveres (parròquies, escoles, hospitals, presons, entitats veïnals...) ens parlen directament d'un món complex, no fàcil, ple d'impulsos espontanis, però molts d'altres provocats per interessos particulars. En aquest context de transformació trobem l'Església, que al seu mateix temps també canvia, però que sobretot intenta caminar al llarg de la història, tocant de peus a terra, amb tot el realisme de que és capaç, amb el desig principal de no perdre de vista la seva acció principal: l'evangelització.

Sant Joan Pau II va oferir una òptima reflexió en el seu text *Novo millennio ineunte*, en el que afirmava que «el Concili se'ns ha ofert com una brúixola segura per a orientar-nos en el camí del segle que comença». Ell mateix durant el Concili, aleshores arquebisbe de Cracòvia, no només va implicar-se en el treball de la constitució pastoral *Gaudium et spes* i en la declaració sobre la llibertat religiosa, *Dignitatis humanae*, principalment, sinó que engegà un exercici de recepció conciliar més que notable a la diòcesis de la qual n'era el pastor.

Ens remetem breument a les seves intervencions durant la quarta sessió conciliar, les quals ens ofereixen una visió personal sobre l'entesa que l'Església ha de mantenir amb el món. Sobre la declaració de llibertat religiosa, Wojtyła sostenia la necessitat de valorar la

legislació civil present en els diversos estats, sempre i quan aquestes respectessin la dignitat de la vida humana. La legislació no només ha d'afavorir el conjunt de la societat, sinó també la vida personal de cada individu. De fet, qualsevol tipus de legislació no pot ferir el diàleg entre creients, ni entre creients i no-creients. La llei cal que respecti la relació amb Déu, com un veritable acte lliure, però al mateix temps ha de ser expressió responsable de la voluntat de vetllar per aquesta llibertat. Així ho pensa l'Església des dels seus inicis, «la responsabilitat és quasi el punt més àlgid i el complement més necessari de la llibertat». La llei ha de respectar la persona humana, sense donar peu ni al liberalisme ni a la indiferència davant el fet religiós.

Quant a les intervencions a *Gaudium et spes*, aquestes també van girar entorn de reconèixer la importància de la persona humana com a tal i com a subjecte d'una comunitat. Segons Wojtyła la tasca pastoral de l'Església ha de vetllar per respectar la relació de la persona humana amb ella mateixa, amb els altres i amb el món. Per això, l'Església no deixarà mai de costat el diàleg, transparent i sincer, doncs és l'expressió màxima del servei de l'Església vers el món. Wojtyła també reconeix i afronta la qüestió de l'ateisme, del qual diferencia aquell que ha nascut de conviccions personals, d'aquell altre que és fruit d'una situació ambiental cultural que sotmet a pressió la llibertat de l'individu. En aquest segon cas és més dramàtic l'estat de pobresa interna del subjecte que la mateixa negació de Déu. Interessants són també les esmenes escrites que presenta Wojtyła sobre la qüestió del progrés, les quals es recolzen en el principi ja expressat en el text sobre el valor de la persona humana pel que és i no pel que té, però que segons Wojtyła caldria aprofundir més, fent incidència en la necessitat d'un bon aprenentatge, especialment en el camp de la filosofia. Com també foren oportunes les seves aportacions al debat sobre el decret *Presbyterorum ordinis*, dedicat al ministeri i vida dels preveres, amb les quals recordava la qüestió de la unitat de vida del prevere, la importància de la seva vida espiritual, de la predicació, del diàleg, de la visibilització de la misericòrdia de Déu en el propi ministeri, i finalment, de la cooperació pastoral entre preveres.

Ens adonem, doncs, de l'interès repetitiu en favor de la persona creient, davant la qual l'Església cal que respecti la seva llibertat, la seva intel·ligència i la seva consciència. Avui també, en un món que canvia, l'Església cal que desplegui, un cop més, una acció evangelitzadora que manifesti aquesta voluntat de respecte, però també de proposta i de diàleg. Parlem d'una qüestió eclesial, no menor: la inculturació com a manifestació d'una acció pastoral encarnada.

La pluralitat de situacions humanes ens porta a un exercici creatiu, en el qual segurament ja no podem pensar-nos com un actor social únic, però sí com una realitat conscient de la necessitat de no excloure mai ningú. Ens referim especialment als pobres i als grups més marginats culturalment. El retorn a les perifèries no és un gest estratègic, sinó primordial i que manifesta la pròpia identitat cristiana: restar al costat dels més desfavorits, els de sempre i els nou vinguts. Els més necessitats són aquells que manifesten amb més promptitud la necessitat de Déu, però també la seva amistat. Una pastoral encarnada, és

a dir, inculturada, ens trasllada a una descoberta nova de la realitat, de les cultures i de les persones que en elles habiten. Les dificultats pastorals no queden resoltes per simples enunciats teològics, més aviat aquests ens ajuden a situar-nos en la complexitat que ha vingut a transformar els nostres plantejaments «clàssics», però també a motivar en el poble de Déu l'acceptació d'uns reptes ineludibles: la necessitat d'una participació activa i responsable de tots els cristians, una presència real i significativa en els ambients populars i intel·lectuals, i un obstinat desig d'acollida sincera vers tothom, per tal de viure l'Església com un lloc d'experiència de la misericòrdia de Déu.

Avui, l'Església no pot descuidar de cap de les maneres la urgència de la missió, ni tampoc la comprensió del seu lloc en aquest món, entès com espai de creuament intercultural. Un repte sempre desafiant que ens demana l'enginy pastoral de tots, és a dir, de tots els qui confien plenament en la presència de l'Esperit, que guia, governa i rejoyeneix sempre l'Església.

Un bisbe ens parla

Acompanyar amb la pregària l'Assemblea Sinodal

+ROMÀ CASANOVA CASANOVA

bisbe de Vic

El diumenge 18 de setembre, es va constituir l'Assemblea Sinodal, la qual, prenent el relleu dels grups sinodals, continuarà el camí propi del Sínode Diocesà. Les sessions de l'assemblea es realitzaran, amb jornades intensives, a l'edifici del Seminari de Vic. L'experiència de comunió ha de ser el fonament per a l'escolta i el diàleg, que duguin, sota la llum i guia de l'Esperit Sant, a veure els camins de nou anunci de l'Evangelí en aquests moments de canvi d'època.

És molt important d'assenyalar que el nostre Sínode per l'esperança continua viu i, com he dit, segueix caminant en una altra fase, però dins el mateix procés sinodal. Per això, hem d'insistir en la necessitat d'anar caminant tots junts. Evidentment, els membres de l'assemblea hauran de fer un treball concret que els demanarà esforç i dedicació; però tots els qui formem l'Església de Vic hem d'acompanyar amb la pregària i la comunió l'Assemblea Sinodal.

Sempre i en tota ocasió s'ha de pregar. L'oració té la força d'arribar al cor de Déu per tal que la seva gràcia sigui abundosa. L'Assemblea Sinodal, tant per la seva constitució com per la seva finalitat, té gran necessitat de la gràcia de l'Esperit Sant. Perquè no és un fòrum de debat sobre idees i programes, sinó un àmbit eclesial en què se cerca descobrir la voluntat de Déu per a la nostra diòcesi, per a tots els qui la formem. I això, repeteixo, demana gràcia abundosa de l'Esperit Sant.

Tenim, doncs, la certesa que, donada la idiosincràsia del Sínode Diocesà, expressió de la comunió i del govern pastoral de l'Església, no ens mancarà l'assistència de l'Esperit per a fer el camí en la unitat de la mateixa Església, així com tampoc la pregària de tots els membres del nostre bisbat. En el silenci de la vida monàstica, en les celebracions parroquials, en les oracions dels fidels des de les seves cases en família o en el santuari del cor, no faltarà la pregària per tots els qui componen l'Assemblea Sinodal, a fi que siguin dòcils a l'acció de l'Esperit Sant, amb una mirada ampla per al servei de tot el bisbat, i amb la llibertat del qui, deixant els seus propis interessos, no cerca res més que la voluntat de Déu i el bé dels germans. No oblidem la pregària pel Sínode Diocesà que ens ha acompanyat i ens ha d'acompanyar fins que lliuri els documents amb les propostes i normes que siguin el fruit de tot el camí sinodal que estem recorrent.

Hem vist, hem llegit
L'estupidesa humana

LLUÍS SERRA LLANSANA

germà marista

Els diccionaris defineixen l'estupidesa d'una manera imprecisa. Es perden matisos en l'intent de buscar el seu significat. M'ha arribat de forma casual la versió francesa d'un petit llibre de Carlo M. Cipolla, titulat *Les lois fondamentales de la stupidité humaine*. En la tercera llei, que considera una regla d'or, afirma: «Una persona és estúpida si causa dany a una altra persona o grup d'individus sense obtenir-ne per a si cap benefici o provocar-se fins i tot eventualment pèrdues». Els estúpids malmeten els altres i es malmeten a si mateixos. Un bandit perjudica els altres, però busca un benefici propi. Aquest comportament, tot i ser inacceptable, sembla més comprensible.

Cipolla pensa que se subestima el nombre d'individus estúpids que hi ha al món. Són molts més dels que pensem. Més encara, creu que la probabilitat que un individu sigui estúpid és independent de totes les seves altres característiques. Creu que aquest fet està més vinculat a la natura que a la cultura. S'està imposant en l'actualitat un corrent segons el qual tot es redueix a cultura. Per això, arriba a afirmar: «Tinc la ferma convicció que els homes no són iguals, que uns són estúpids i d'altres no, i que la diferència depèn de la natura i no dels factors culturals». Així com la natura en si mateixa regula de forma misteriosa els percentatges d'homes i dones, la proporció d'estúpids sembla seguir el mateix cànon en totes les cultures, països, gèneres, classes socials... arribant a la conclusió que una fracció corresponent de premis Nobel també és estúpida. No hi ha col·lectiu que se salvi d'aquest percentatge constant en la humanitat. Si una persona estúpida, segons Cipolla, es troba en una situació de poder, sigui buròcrata, general, polític, cap d'estat o dignatari religiós, el dany ocasionat és molt més important. N'hi ha prou de repassar les pàgines de la història per adonar-se de la gran proporció d'estúpids que passen a la posteritat per les barbaritats que han dut a terme. No és d'estranyar que l'autor del llibre conclouï que «l'estúpid és més perillós que el malvat».

Em queda un interrogant: ¿el fet que jo escrigui sobre l'estupidesa em deslliura de formar part d'aquest percentatge fatídic d'estúpids sense remei? Formular-me aquesta pregunta potser sigui un indicador de no ser-ho.